

Vita – situația fitosanitară determină 40 de boli neinfecțioase și infecțioase și 100 de tipuri de dăunători

Автор(и): проф. д.с.н. Ангел Харизанов

Дата: 26.04.2018 Брой: 4/2018

Vita a fost cultivată pe meleagurile noastre de peste 3.000 de ani, fiind ulterior introdusă în Franța și Spania. Bulgarii au moștenit de la traci tradițiile cultivării și producției de vin. De la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, viticultura în Bulgaria a trecut prin diverse etape de dezvoltare: creștere și scădere ciclică a suprafeței plantațiilor; modificări semnificative în compoziția varietala, agrotehnică, dăunători, produse de protecție a plantelor, metode și strategii de combatere, dar a fost întotdeauna păstrată ca sursă de trai pentru populația din multe regiuni ale țării.

În 1858, suprafața plantațiilor de viță de vie se ridica la 420.000 decare, iar în 1897 – 1.200.000 decare. Se cultivau soiuri locale și orientale de viță de vie – Mavrud, Pamid, Dimiat, Moscata Roșie, Gamza, Vița de vie cu frunză lată de Melnik, Bolgar, Chausch, Rezekia și altele, cu tăiere în potir, spațiere îngustă între rânduri și multe butuci pe decar. Compoziția specifică și densitatea populației de dăunători erau limitate. Mana a fost atestată în 1895, iar alte boli majore și cei mai periculoși dăunători – mai târziu. Filoxera (atestată în regiunea Vidin în 1884 de profesorul Nikola Nedyalkov) a distrus aproximativ 2/3 din plantațiile de vie – au rămas doar 434.000 decare, plantate pe soluri nisipoase.

De la sfârșitul Primului Război Mondial până în 1944, viticultura a fost restaurată, iar suprafața plantată cu viță de vie a atins 1.527.000 decare. Se cultivau soiuri de struguri de masă și pentru vin, în rânduri înguste, în principal pe sisteme de spalier și cu mulți butuci pe decar. În această perioadă au apărut mulți dăunători care au provocat pagube – moliile viței de vie, viermele viței de vie european, păduchele fânos al viței de vie (de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea), viermele frunzelor de viță de vie (1936), făinarea (1900), cancerul bacterian (1902), putregaiul negru (1904), esca (1909), mucegaiul cenușiu (de importanță economică după 1916) și altele. Împotriva moliilor se aplica verde Paris și arsenat de plumb; împotriva acarienilor – soluție de var și sulf; împotriva manei – amestecul bordelez; împotriva făinării – sulf, soluție de var și sulf și permanganat de potasiu, iar împotriva mucegaiului cenușiu – măsuri agrotehnice din cauza lipsei produselor. În această perioadă au apărut și unele boli virale (gălbenița, mozaicul, încrețirea frunzelor și altele – Kovachevski Iv. et al., 1948).

În plantațiile de vie exista un echilibru biologic relativ între dăunători și agenții lor biologici. Din mijlocul anilor 1950, a început o nouă etapă în dezvoltarea viticulturii și apariția dăunătorilor. Au fost introduse noi soiuri de vin de calitate și unele soiuri de struguri de masă – Cabernet Sauvignon, Merlot, Sauvignon Blanc, Chardonnay, Aligoté, Muscat Ottonel, Riesling, Rkatsiteli, Alicante Bouschet și altele, iar în Bulgaria au fost obținute soiuri de struguri de masă – Super Early Bolgar, Brestovitsa, Pleven, Dunărea și altele, precum și multe soiuri fără sâmburi. Vița se cultivă în rânduri late, cu 200–280 butuci/da, pe spalier cu sârmă, cu sisteme de tăiere lungă și cu lucrări minime ale solului. Plantațiile de vie au fost organizate în parcele mari cu soiuri eterogene și până la mijlocul anilor 1980 au atins aproximativ 1.700.000 decare. Se aplicau produse sintetice împotriva dăunătorilor, multe dintre ele având un efect toxic cu spectru larg, în principal până în 1969–1970. Echilibrul biologic dintre aceștia și speciile entomofage și acarifage este perturbat în favoarea acestora din urmă, ceea ce a necesitat aplicări constante și multiple ale produselor de protecție a plantelor până la începutul anilor 1980. După această perioadă, a început să fie implementată protecția integrată a plantelor în viticultură, ceea ce a contribuit la o reducere semnificativă a utilizării produselor de protecție a plantelor și la stabilirea unui echilibru biologic relativ între dăunători și diverși agenți biologici.

În anii 1980 și ulterior, la anumite soiuri, au apărut boli noi și puțin cunoscute pentru acea vreme – esca, eutipioza, excorioza și altele, precum și o serie de boli virale transmise de nematode din genurile *Xiphinema* și *Longitarsus*, de diverse specii de cicade și alți vectori, și unele boli fitoplasmice.

Suprafața plantațiilor de vie a scăzut treptat din diverse motive și până la sfârșitul secolului al XX-lea se ridica la 1.139,94 mii decare. După această perioadă, a început o nouă dezvoltare a viticulturii în Bulgaria. Au fost înființate plantații cu material clonal de înaltă calitate de Cabernet Sauvignon, Merlot, Sauvignon Blanc, Cabernet Franc, Pinot Gris, Syrah, Gamay Noir, Traminer Roz, Muscat Ottonel, Riesling și cu soiuri de struguri de masă introduse și obținute în Bulgaria; vița se cultivă pe spalier cu sârmă, cu pari de lemn, cu spațiere mică între rânduri și 400–600 butuci/da. Au fost construite un număr mare de mici podgorii producătoare de vinuri de calitate.

În 2015, suprafața plantațiilor de vie în Bulgaria era de 628.000 decare, din care s-au recoltat 365.000 decare cu soiuri pentru vin și 225.000 decare cu soiuri de masă. În total s-au produs 2.424.055,6 kg struguri pentru vin (randament mediu 670,2 kg/da) și 19.219.960 kg struguri de masă – randament mediu 724 kg/da. Suprafața sub producție ecologică de struguri se extinde treptat.

Vița de vie este afectată de peste 40 de tipuri de boli neinfecțioase și infecțioase și de peste 100 de specii de insecte, acarieni, nematode și alți dăunători. Bolile actuale sunt: mana, făinarea, mucegaiul cenușiu, cancerul bacterian, esca, antracnoza; boli care afectează lăstarii și țesuturile lemnoase, precum și boli virale cu vectori nematode din genurile *Xiphinema* și *Longitarsus*. În ultimii ani, au apărut și boli fitoplasmice. Aproape toate aceste boli sunt incluse în lista Ministerului Agriculturii și Alimentației pentru monitorizare și pentru efectuarea tratamentelor chimice.

La înființarea de noi plantații de vie, este obligatoriu să se studieze starea nematologică a solurilor și, în prezența vectorilor, să se întreprindă măsurile agrotehnice necesare înainte de plantarea viței. În cazul cancerului bacterian, se acordă atenție soiurilor sensibile la temperaturi scăzute, care sub minus 14–15 °C creează condiții pentru infecție în masă cu bacteria. Printre dăunători, acarienii tetranichizi merită atenție pentru soiurile preferate de aceștia (în principal soiuri pentru vin cu parenchim palisadic gros), acarianul bășicărit al viței de vie – pentru pepinierele de viță de vie; moliile viței de vie pentru soiurile cu coajă galben-verzuie a boabelor și aromă moscată; dăunătorii care afectează mugurii de iarnă în umflare și umflați ai viței (viermele viței de vie european, viermele tăietor, gândacii) și în special tripida puțin cunoscută a viței de vie care provoacă uscarea mugurilor; dăunătorii care afectează părțile subterane ale viței în pepiniere și în vițele plantate în locuri permanente până la 3–4 ani după plantare, și alții.

Lucrările solului și operațiunile asupra părților verzi ale plantelor – subțierea lăstarilor, îndepărtarea lăstarilor laterali, vârfulirea și subțierea coronamentului – joacă un rol important în combaterea dăunătorilor. Produsele chimice se aplică în conformitate cu Practica Bună de Protecție a Plantelor (PBPP), principiile de bază ale protecției integrate a plantelor și cerințele managementului integrat al dăunătorilor.